

VENÄJÄN POLIITTISTEN PUOLUEIDEN LUOKITTELUN YRITYS

Kuten tunnettua, VSDTP:n Yhdistävä edustajakokous kieltäytyi tekemästä Venäjän poliittisten puolueiden luokkanalyysia ja määrittelemästä proletaarista suhtautumista noihin puolueisiin. Amsterdamin päätöslauselman ⁷⁰ yleinen varmistaminen ei ole mitään muuta kuin kieltäytymisen muoto. Mutta vallankumous kuitenkin vaatii yhä tiukemmin, että me soveltaisimme marxilaista metodia ja marxilaista teoriaa valaisemaan sitä syvää ja erittäin mielenkiintoista prosessia, puolueiden muodostumisen prosessia, joka Venäjällä tapahtuu — ymmärrettävistä syistä — nopeammin ja kärkevämmiin kuin missään muualla.

Tuo prosessi ei ole tietenkään vielä läheskään päättynyt eikä antanut vielä mitään täysin vakiintuneita tuloksia. Mutta eihän tuo prosessi voikaan kapitalistisessa yhteiskunnassa *milloinkaan* päättyä, ja sen tulokset saattaisivat tulla „vakiintuneiksi” vain vallankumouksen — tuon koko vanhan poliittisen päällysrakennuksen perinpohjaisen murtamisen — pysähdystilan aikana. Siksi emme missään tapauksessa voi lykätä porvarillisten puolueiden analysoimistehtävää, semmitenkään kun toisaalta lokakuun vapauksien kausi ja toisaalta ensimmäisen Duuman kausi ovat jo epäilemättä antaneet *suuria* tuloksia, joita ei voida jättää huomioon ottamatta. Ja avoin vallankumouksellinen taistelu lakon ja kapinan y.m. muodossa sekä uusi vaalikampanja vaativat puolueitamme määrittelemään selvästi ja tarkka-
piirteisesti suhteensa eri puolueisiin, ja se on mahdollista vain näiden puolueiden tieteellisen, s.o. luokkanalysoinnin pohjalla.

Alkakaamme luettelemalla vähänkin huomattavat poliittiset puolueet (tai oikeamminkin puolueiden *tyypit* *) „oikeistolaisista” „vasemmistolaisiin”. 1) Venäjän kansanliitto, monarkistit y.m. 2) Oikeusjärjestyspuolueeseen kuuluvat. 3) Lokakuulaiset. 4) Rauhalliset uudistajat. 5) Demokraattisten reformien puolue. 6) Kadetit. 7) Vapaamieliset, radikaalit, bezzaglavijalaiset y.m. 8) Työperusteiset kansansosialistit. 9) Sosialistivallankumoukselliset. 10) Maksimalistit. 11) Sosialidemokraatit — menshevikit ja bolshevikit. Anarkisteja emme ota lukuun, sillä olisi liian uskallettua nimittää heitä (ja ehkäpä maksimalistejakin) poliittiseksi puolueeksi.

Tästä kirjavasta puolueiden jonosta erottautuu selvästi poliittisten puolueidemme *viisi perustyyppiä*: 1) mustasotniaiset; 2) lokakuulaiset; 3) kadetit; 4) trudovikit ja 5) sosialidemokraatit. Tällaisen ryhmityksen osoittaa oikeaksi kunkin puolueen luokkaluonteen erittely.

Se, että sosialidemokratia on erotettava erikoiseksi tyyppi, ei herätä epäilyä. Se on yleiseurooppalainen tyyppi. Se on sekä kokoonpanoltaan että ehdottoman johdonmukaiselta proletaariselta katsantokannaltaan ainoa *työväenpuolue, proletariaatin puolue Venäjällä*.

Edelleen, yhtä todennäköistä on, että *trudovikit* täytyy erottaa erikoiseksi tyyppi. Tähän kuuluvat: „kansansosialistinen työpuolue”, varsinaiset eserrät ja lopuksi maksimalistit. Ne kaikki ovat periaatteellisella „työperustan” kannalla. Niille kaikille on luonteenomaista pyrkimys yhdistää ja sulauttaa proletaari pientuottajan kanssa samaan „Työryhmään”. Ne pyrkivät nojautumaan etupäässä talonpoikaistoon. Valtakunnanduumakin, jossa enemmistö talonpoikaistedustajista on erottunut Työryhmäksi, on tosiasiallisesti todistanut, että mainitut suuntaukset ovat todella onnistuneet (jossain määrin) laskemaan perustan talonpoikaiston poliittiselle järjestymiselle.

Tämän tyyppin poliittiset puolueet ovat tosin verrattomasti vähemmän muotoutuneet ja lopullisesti kehkeytyneet kuin

* Puhumme puolueiden *tyypeistä* ensiksikin siksi, että kaikkia pieniä jakoja on mahdollista huomioida eivätkä ne sitä paitsi ole tärkeitä (esim. ero jonkin edistykseisen teollisuuspuolueen tai diskin” ja oikeusjärjestyspuolueen välillä on mitätön), toiseksi olisi virheellistä ottaa huomioon vain muodollisesti esiin tulleet puolueet ja jättää jo täysin muovautuneet poliittiset virtaukset huomion ulkopuolelle. Ei tarvita muuta kuin jokin pieni muutos poliittisessa ilmapiirissä, niin nuo virtaukset saavat muutamassa viikossa *puolueen* muodon.

sosialidemokraatit. Maksimalistien puoluetta ei ole nimellisesti olemassa, vaikka heidän eroamisensa sosialistivallankumouksellisista on tapahtunut tosiasia; itsenäiset kirjalliset ja terroristiset esiintymiset ovat siitä todistuksena. Valtakunnanduudessa eserrät eivät ole muodostaneet omaa ryhmäänsä, vaan toimivat trudovikkien *erään osan* selän takana. Myös „kansansosialistinen työpuolue” on vasta syntymässä, vaikka se jo esiintyykin kirjallisesti ei vain liitossa ehta eserrien kanssa, vaan myös aivan itsenäisesti; Duudessa sen johtajat toimivat samoin osaksi yhdessä eserrien kanssa, osaksi näistä riippumattomina. „Eserrien puolueen ensimmäisen edustajakokouksen pöytäkirjat” (Pariisi, 1906) myös osoittavat, että nämä työperusteiset kansansosialistit esiintyvät erikoisena „ryhmänä”, joka on riippumaton eserrien puolueesta. Sanalla sanoen tässä leirissä näemme (1) konspiratiivisen puolueen (eserrät), joka on aivan kykenemätön muodostamaan vähänkään pysyvää ja vähänkään joukkoluontoista järjestöä, — kykenemätön toimimaan itsenäisesti oman lippunsa alla enempää Valtakunnanduudessa kuin vapauksien kauden kirjallisuudessa; (2) syntymässä *olevan* julkisen puolueen (työperusteiset kansansosialistit), joka esiintyi erillisenä ryhmänä eserrien edustajakokouksessa (joulukuu 1905) ja joka ei tähän mennessä ole kyennyt edes alkamaan joukkojärjestön perustamista ja toimii kirjallisuudessa ja Valtakunnanduudessa enimmäkseen blokissa eserrien kanssa.

Sitä tosiasiaa, että kahden suhteellisen vapauskauden („lokakuun” ja „Duuman” kauden) jälkeen trudovikit pysyvät yhä vielä poliittisesti muotoutumattomina, ei tietysti voida selittää sattumaksi. Siihen vaikuttaa epäilemättä se, että pikkuporvaristo ei ole niin kykenevä (varsinkaan maaseudulla) järjestäytymään kuin proletariaatti. On epäilemätöntä, että trudovikkien aatteellinen hajaannus myös heijastaa pientuottajan äärimmäisen epävakaata asemaa nykyisessä yhteiskunnassa: trudovikkien äärimmäinen oikeistosiipi („kansansosialistinen työpuolue” herrojen Peshehonovien johdolla) eroaa hyvin vähän kadeteista, sillä se poistaa ohjelmasta sekä tasavallan että kaiken maan saantia koskevan vaatimuksen; trudovikkien äärimmäinen vasemmisto, maksimalistit, eroavat hyvin vähän anarkisteista.

Nämä kaksi äärimmäisyyttä määrittelevät, niin sanoaksemme, työperusteen kannalla olevan pikkuporvariston poliittisten heilahtelujen äärirajat. Se, että juuri pikkuporvaristossa ilmenee tuollaista vankkuvuutta, voidaan selittää aivan hyvin taloudellisilla syillä. Epäilemätöntä on, että Venäjän vallankumouksen lähin tulevaisuus on pikemminkin lisäävä kuin lieventävä tuota vankkuvuutta. Mutta todetessamme ja selittäessämme tämän seikan me emme tietenkään saa unohtaa trudovikkityyppisten puolueiden suurta poliittista merkitystä. Todellinen poliittinen vapaus on *eniten* voimistava *nimenomaan näitä* puolueita, koska poliittisen vapauden puuttuessa niiden järjestymiskyky on heikompi kuin porvariston ja myös heikompi kuin proletariaatin järjestymiskyky. Toisaalta taas tällaisessa pääasiallisesti pikkuporvarillisessa ja talonpoikaismaassa kuin Venäjällä on aatteellisesti hatarain ja poliittisesti vankkuvien, mutta erittäin suurten pikkuporvarillisten tai „työ”-puolueiden syntyminen kerta kaikkiaan kiertämätöntä.

Sellaisessa maassa kuin Venäjällä riippuu porvarillisen vallankumouksen lopputulos lähinnä pientuottajien poliittisesta käyttäytymisestä. Se, että suurporvaristo pettää, on epäilemätöntä (se on jo kahdella kolmasosalla pettänyt). Sitä, että proletariaatti on oleva kaikkein uskollisin taistelija, ei lokakuun ja joulukuun jälkeen suhteessa Venäjän työväkeen tarvitse edes todistella. Pikkuporvaristo on nimenomaan se vaihteleva suure, joka määrittelee lopputuloksen. Tämän takia sosialidemokraattien on erittäin tarkasti seurattava sen nykyistä poliittista horjuntaa lojailin kadettilaisen viheliäisyyden ja rohkean, säälimättömän vallankumouksellisen taistelun välillä. Eikä tietenkään vain seurattava tuota prosessia, vaan myös voimiensa mukaan vaikutettava siihen proletaarisessa hengessä.

Menkäämme edelleen. Kadetit on epäilemättä erotettava erikoiseksi tyyppiä. Niistä oikealla oleva demokraattisten reformien puolue ja vasemmalla olevat vapaamieliset, radikaalit y.m. — eivät ole mitään muuta kuin aivan mitättömiä haarautumia. Nykyisellä poliittisella kaudella kadetit ovat itsenäinen poliittinen tyyppi. Tämä tyyppi eroaa selvästi trudovikeista. Tyyppillinen trudovikki on tietoinen talonpoika. Pyrkimys sopimuksentekoon monarkian kanssa, rauhalliseen oloon *omalla* maatilukullaan porvarillisen järjestelmän puitteissa ei ole vierasta trudovikille, mutta tällä

hetkellä trudovikki käyttää päävoimansa taisteluun tilanherraa vastaan maan saannin puolesta, taisteluun maa-orjuusvaltiota vastaan demokratian puolesta. Hänen ihanteensa on riiston lopettaminen; mutta hän käsittää tuon lopettamisen pikkuporvarimaisesti, minkä vuoksi hänen pyrkimyksensä *todellisuudessa* ei ole taistelua kaikkea riistoa vastaan, vaan ainoastaan taistelua tilanherrojen ja suurten rahaporhujen harjoittamaa riistoa vastaan. Kadetti on tyyppillinen porvarillinen intelligentti ja osittain jopa liberaalinen tilanherra. Hänen peruspyrkimyksensä on sopimus monarkian kanssa ja vallankumouksen lopettaminen. Taisteluun kerrassaan kykenemättömänä kadetti on todellinen meklari. Hänen ihanteenaan on porvarillisen riiston ikuistaminen säännöstelyissä, sivilisoituissa ja parlamentaarisisa muodoissa. Kadetin poliittisena voimana on porvarillisen intelligenssin äärettömän suurten joukkojen yhdistäminen, intelligenssin, joka on tarpeen jokaisessa kapitalistisessa yhteiskunnassa, mutta joka tietysti ei ollenkaan pysty vaikuttamaan hiukankaan vakavasti tuossa yhteiskunnassa vallitsevan järjestelmän todelliseen muuttamiseen.

Tyyppillinen lokakuulainen ei ole porvarillinen intelligentti, vaan suurporvari. Hän ei ole porvarillisen yhteiskunnan ideologi, vaan sen välitön isäntä. Mitä välittömimmin kiinnostuneena kapitalistisen riiston olemassaolosta hän halveksii kaikkia teorioita, antaa palttua intelligenssille, heittää pois kaikki kadeteille ominaiset „demokratismi“-tavoittelut. Hän on liikemiesporvari. Hänkin pyrkii sopimukseen monarkian kanssa niin kuin kadettikin, mutta ei ymmärrä tuolla sopimuksella mitään poliittista järjestelmää, parlamentarismia, vaan muutaman henkilön tai johtomiesten ja hovin suosikkikunnan välistä sopimusta, jonka tarkoituksena on saada kömpelö, typerä ja aasialaismaisen lahjottava venäläinen virkamies välittömästi alistetuksi vallassa olevalle porvaristolle. Lokakuulainen on sellainen kadetti, joka soveltaa porvarillisia teorioitaan liike-elämään. Kadetti on sellainen lokakuulainen, joka työläisten ja talonpoikain ryöväämisestä vapaina hetkinä haaveilee ihanteellisesta porvarillisesta yhteiskunnasta. Lokakuulainen opettelee vielä hieman demokratismileikkiin liittyviä parlamentaarisia tapoja ja poliittista teeskentelyä. Kadetti opettelee vielä hieman käytännöllisiä porvarillisia

liikemiestapoja — ja sitten ne sulautuvat yhteen, kiertämättä ja väistämättä sulautuvat yhteen riippumatta lainkaan siitä, onnistuvatko nimenomaan tällä hetkellä ja nimenomaan nykyiset „rauhalliset uudistajat” suorittamaan tuon yhteensulauttamisen.

Mutta älkäämme puhuko tulevaisuudesta. Tehtävänäimme on oppia ymmärtämään nykyisyyttä. Kaiken vallan täydellisesti pysyessä hovin lurjuskoplan käsissä on aivan luonnollista, että jo pelkät kadettien demokraattiset fraasit ja heidän „parlamentti”-oppositionsa ovat *todellisuudessa* tehneet paljon suuremman palveluksen heistä vasemmalla oleville aineksille. Luonnollista on sekkin, että lokakuulainen, joka on välittömästi vihamielinen noille aineksille, työntää vihaisena luotaan kadetin ja kannattaa (ensimmäisen Duuman vaaleissa) hallituksen mustasotnialaisia.

Mustasotnialaiset muodostavat poliittisten puolueittemme viimeisen tyypin. He eivät halua „lokakuun 17 päivän perustuslakia”, kuten herrat Gutshkovit, vaan itsevaltiuden säilymistä ja sen muodollista ennalleen palauttamista. Heidän etujensa mukaista on kaikki se loka, sivistymättömyys ja lahjottavuus, jotka kukoistavat ihaillun monarkin kaikkivallan oloissa. Heitä yhdistää toisiinsa hurja taistelu, jota käydään hovin suosikkikunnan etuoikeuksien puolesta, mahdollisuudesta edelleenkin ryöväitä, harjoittaa väkivaltaa ja tukkia koko Venäjän suu. Nykyisen tsaarihallituksen suojeleminen hinnalla millä hyvänsä yhdistää mustasotnialaisia monin paikoin lokakuulaisten kanssa, ja siksi on joidenkin oikeusjärjestysläisten suhteen niin vaikea sanoa, missä oikeastaan päättyy mustasotnialainen ja missä alkaa lokakuulainen.

Venäjän vallankumous on näin ollen aivan lyhyessä ajassa hahmotellut poliittisten puolueiden suuret tyypit, jotka vastaavat Venäjän yhteiskunnan kaikkia perusluokkia. Meillä on tietoisien, sosialistisen proletariaatin puolue, — radikaalisen tai radikaalisuutta näyttelevän pikkuporvariston ja etupäässä maaseudun pikkuporvariston, s.o. talonpoikaiston puolueet, — liberaalis-porvarilliset puolueet, — taantumukselliset-porvarilliset puolueet. Poliittisten muodostumien epäsuhde taloudellisia jakoja, luokkajakoja kohtaan on vain siinä, että kahta viimeistä ryhmää ei vastaa kaksi, vaan kolme poliittisten puolueiden ryhmää: kadetit, lokakuulaiset ja mustasotnialaiset. Mutta tuo epäsuhde

voidaan vallan hyvin selittää nykyisen ajankohdan ohimenevistä erikoisuuksista johtuvaksi, jolloin vallankumouksellinen taistelu on kärjistynyt tavattomasti, jolloin käytännöllisesti on erittäin vaikea erottaa, mikä on itsevaltiuden suojelemista ja mikä monarkian suojelemista hinnalla millä tahansa, jolloin taloudellisen tunnusmerkin mukaan (edistykseellisen ja taantumukseellisen kapitalismin puolesta) muodostunut ryhmittymys luonnollisesti punoutuu yhteen poliittisen ryhmittymisen kanssa (nykyisen hallituksen puolesta ja sitä vastaan). Mutta kadettien ja lokakuulaisten sukulaisuus on kovin silmiinpistävä, ja tuskin kukaan voi kiistellä suuren, „liikemiesten” liberaalis-porvarillisen puolueen perustamisen kiertämättömyyttä vastaan.

Yhteenvedo: poliittisten puolueiden muodostumisen prosessi Venäjällä antaa mitä loistavinta varmistusta marxilaiselle teorialle.

P. S. * Artikkelin on kirjoitettu ennen lokakuun 17 päivän liitossa tapahtunutta kahtiajakoa. Shipovin eroaminen ja edessäoleva maltillisen liberaalisen puolueen perustaminen (vasemmistolokakuulaiset, rauhalliset uudistajat ja oikeistokadetit) lupaa nyt lopullisesti saattaa kaikki Venäjän poliittiset puolueet neljäksi, kaikille kapitalistimaille ominaiseksi perustyyppiksi.

„Proletari” № 5,
syyskuun 30 p:nä 1906

Julkaistaan „Proletari” lehdessä
tekstin mukaan